

Ćwiczenia z ANALIZY NUMERYCZNEJ (M)

Blok 1: lista M2

17 października 2019 r.

M2.1. [2 punkty] Załóżmy, że $|\alpha_j| \leq u$ dla $j = 1, 2, \dots, n$ oraz że $nu < 0.01$. Wykazać, że zachodzi równość

$$\prod_{j=1}^n (1 + \alpha_j) = 1 + \eta_n,$$

gdzie

$$|\eta_n| \leq 1.01nu.$$

M2.2. [1 punkt] Zbadać uwarunkowanie zadania obliczania pierwiastka x^- (notacja z wykładu) równania kwadratowego równania

$$(1) \quad x^2 + 2px + q = 0 \quad (p^2 - q > 0, \quad p, q \neq 0).$$

Wskazówka: Rozpatrzeć funkcję

$$f(p, q) := p - \sqrt{p^2 - q},$$

a następnie zbadać uwarunkowanie zadania obliczania jej wartości. Dla funkcji dwuargumentowej mówimy o dwóch wskaźnikach uwarunkowania obliczania jej wartości; pierwszy uwzględnia zmianę argumentu p , a drugi — argumentu q . Niech δ_p i δ_q oznaczają względne zmiany argumentów p i q . Następnie wystarczy skorzystać ze wzoru Taylora

$$f(p(1 + \delta_p), q(1 + \delta_q)) \approx f(p, q) + p\delta_p f'_p(p, q) + q\delta_q f'_q(p, q).$$

Przy badaniu błędu względnego otrzymanej wartości funkcji, rozpatrzeć osobno wielkości stojące przy δ_p i δ_q . W ten sposób otrzymamy odpowiednio wskaźniki uwarunkowania ze względu na zmienną p i q :

$$(2) \quad \text{cond}_p = -\frac{1}{\sqrt{1 - q/p^2}}, \quad \text{cond}_q = -\frac{1 + \sqrt{1 - q/p^2}}{2\sqrt{1 - q/p^2}}.$$

M2.3. [1,5 punktu] Załóżmy, że x, y są liczbami maszynowymi, tzn. $\text{rd}(x) = x, \text{rd}(y) = y$, takimi, że $0 < y < x$. Wykazać, że jeśli

$$2^{-q} \leq 1 - \frac{y}{x} \leq 2^{-p}$$

(p i q są całkowite), to

$$p \leq \text{liczba bitów straconych przy odejmowaniu } x - y \leq q.$$

M2.4. [1 punkt] Wartość wielomianu $L(x) := a_0 + a_1x + a_2x^2 + \dots + a_nx^n$ w punkcie x można obliczyć według następującego schematu Hornera:

— Oblicz wielkości pomocnicze $w_0, w_1, \dots, w_n$ za pomocą wzorów

a) $w_n := a_n,$

b) $w_k := w_{k+1} \times x + a_k \quad (k = n-1, n-2, \dots, 0).$

— Wynik: $L(x) = w_0.$

Zakładając, że $a_0, a_1, \dots, a_n$ oraz x są liczbami zmiennopozycyjnymi wykazać, że schemat Hornera jest algorytmem numerycznie poprawnym.

M2.5. 1 punkt Rozważyć zadanie obliczenia wartości $a + a^2$ dla $a > 2$.
Udowodnić, że poniższy algorytm jest numerycznie poprawny.

- Oblicz
- a) $x := a * a$,
- Wynik: $a + x$

M2.6. 1 punkt Pole n -kąta foremnego ($n \geq 4$) wpisanego w okrąg o promieniu 1 wynosi

$$P_n = \frac{1}{2}n \sin \frac{2\pi}{n}.$$

Wartość P_n jest przybliżeniem liczby π – tym lepszym, im większe jest n . Następujący algorytm pozwala oszczędnie obliczać kolejno $P_4, P_8, P_{16}, \dots$:

$$s_2 := 1, \quad c_2 := 0, \quad P_4 := 2;$$
$$s_k := \sqrt{\frac{1}{2}(1 - c_{k-1})}, \quad c_k := \sqrt{\frac{1}{2}(1 + c_{k-1})}, \quad P_{2^k} := 2^{k-1} s_k \quad (k = 3, 4, \dots).$$

- a) Uzasadnić powyższy algorytm.
- b) Stosując wybraną arytmetykę t -cyfrową ($t \geq 128$) obliczyć P_{2^k} dla $k = 2, 3, \dots, 2t$.
- c) Czy wyniki są zgodne z oczekiwaniami? Jeśli nie, to jakie jest źródło kłopotów? Jak można ich uniknąć?

M2.7. 1 punkt Zbadać uwarunkowanie zadania obliczania wartości funkcji f , podanej wzorem
(a) $f(x) = 1/(x^2 + c)$, gdzie c jest stałą;   (b) $f(x) = (1 - \cos x)/x^2$ dla $x \neq 0$.

10 października 2019 r.
Rafał Nowak